

**ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Štefanka a členiek senátu JUDr. Ivany Izakovičovej a JUDr. Anny Petruľákovej v právnej veci žalobkyne: **L. Z.** nar. X. bytom V. právne zastúpená JUDr. I. Č. advokátkou, P., L. proti žalovanému: **P.** so sídlom v S., IČO: X. právne zastúpený JUDr. L. O. advokátom, P., N. **o zaplatenie 332 653,—Sk**, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 6. novembra 2008 č. k. 2 NcCb 1/2008-258, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 6. novembra 2008 č. k. 2 NcCb 1/2008-258 v napadnutej časti **m e n í** tak, že žalobu **z a m i e t a**.

Výrok rozsudku súdu prvého stupňa o povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok za návrh **z r u š u j e**.

Žalovaný je povinný zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 615,62 eur (18 546,—Sk) do 3 dní od právoplatnosti rozsudku na účet súdu prvého stupňa.

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 276,84 eur (8 340,—Sk) k rukám právneho zástupcu žalovaného v lehote 3 dní.

O d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa konanie o zaplatenie 23 548,--Sk zastavil, uložil povinnosť žalovanému zaplatiť žalobkyni 309 105,--Sk do 15 dní od právoplatnosti rozsudku a povinnosť zaplatiť súdny poplatok z návrhu na začatie konania vo výške 15 455,--Sk na účet Krajského súdu v Prešove vedeného v Štátnej pokladnici Bratislava, číslo účtu: X. VS: X. do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie o náhrade trov konania ponechal na rozhodnutie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

V odôvodnení rozsudku súd uviedol, že M. V. nar. X., podal členskú prihlášku za člena bývalého J. X.. Pri transformácii družstva v roku 1992 mu žalované družstvo podľa zák. č. 42/1992 Zb. vypočítalo majetkový podiel o celkovej výške 332 653,--Sk. Tento majetkový podiel bol pretransformovaný na základný členský vklad vo výške 20 000,--Sk a ďalší členský vklad v družstve žalovaného vo výške 312 653,--Sk (č. I. 139 spisu). M. V. zomrel X.. Podľa osvedčenia o dedičstve „členský vklad“ poručiteľa v družstve žalovaného v hodnote 332 653,--Sk zdedila žalobkyňa. Tá sa členom družstva žalovaného nestala. Stanovy družstva žalovaného účinné od roku 1997 v čl. 20 upravili aj to, že dedič, ktorý sa nestal členom, má nárok na vyrovnací podiel člena, ktorého členstvo zaniklo. Stanovy žalovaného družstva účinné v roku 1997 ani skoršie, neobsahujú úpravu týkajúcu sa vydávania družstevných podielnických listov. Článok 21 Stanov účinných v roku 1997 upravuje spôsob výpočtu vyrovnacieho podielu, i to, že nárok na vyrovnací podiel je splatný uplynutím 7 rokov od schválenia účtovnej závierky za rok, v ktorom členstvo zaniklo (č. I. 194 -195 spisu). Žalované družstvo vyčíslilo výšku vyrovnacieho podielu poručiteľa M. V., zomrelého X. na sumu 309 105,--Sk (č. I. 152 spisu). Táto výška nebola žalobkyňou spochybnená, ba naopak si ju žalobkyňa osvojila. Plnomocenstvom z 24. 03. 2005, úradne overeným Obcou V., žalobkyňa ako splnomocniteľka splnomocnila splnomocnenca – žalované družstvo, aby ju v plnom rozsahu zastupovalo a vykonávalo všetky právne úkony v súvislosti so zriadením účtu majiteľa zaknihovaných cenných papierov podľa § 105 ods. 3 zák. č. 566/2001 Z. z. Podľa tohto splnomocnenia je splnomocnenec oprávnený v mene splnomocniteľa podpisovať všetky relevantné dokumenty, ktoré sú nevyhnutné na zriadenie účtu majiteľa, a to voči obchodnej spoločnosti R., a. s., ktorá je členom Centrálného depozitára cenných papierov SR, a. s. Podľa tejto plnej moci žalované družstvo ako splnomocnenec žalobkyne zabezpečilo pre žalobkyňu zriadenie účtu majiteľa cenných papierov č. ú. X. a na tento účet 28. 06. 2005 boli pripísané cenné papiere – družstevné podielnické listy v počte 527 v nominálnej hodnote po 1 000,--Sk. Žalovaný vydaním týchto družstevných podielnických listov splnil svoju povinnosť vydať

žalobkyni jej majetkový podiel v hodnote 218 099,-Sk a podľa jeho vyjadrenia vydal žalobkyni aj DPL (družstevné podielnické listy) na uspokojenie jej nároku na vyrovnací podiel vo výške 309 105,-Sk. Medzi stranami teda nebolo v konaní sporným, že po smrti M. V. vznikol žalobkyni ako dedičke uvedeného poručiteľa nárok na vyrovnací podiel a sporným medzi nimi nebola ani výška tohto vyrovnacieho podielu. Pre právny záver v predmetnej veci ostalo tak zásadným vyriešenie otázky, či nárok na vyrovnací podiel v súvislosti so zánikom členstva bolo možné uspokojiť vydaním družstevných podielnických listov, či a na základe akých právnych úkonov bolo možné nahradiť vyrovnací podiel jeho kapitalizáciou do cenných papierov predstavujúcich zodpovedajúcu majetkovú účasť žalobkyne v družstve. Ďalej uviedol, že zo samotnej povahy práva vyplýva princíp aretroaktivity, čo znamená, že právne normy v zásade pôsobia do budúcnosti. Iba výnimočne je v normatívnych aktoch výslovne stanovené, že právna norma má spätnú pôsobnosť. Všeobecné prechodné ustanovenia nových právnych úprav spravidla riešia vzťah k predchádzajúcej právnej úprave s uplatnením zásady nepravej spätnej pôsobnosti, ktorá spočíva v tom, že nová právna úprava platí aj pre vzťahy už existujúce, súčasne však chráni aj práva, ktoré boli nadobudnuté pred dňom účinnosti novely; tieto práva sa zachovávajú, lebo vznik právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté do dňa účinnosti novely, sa posudzujú podľa doterajších predpisov. Ustanovenie § 234 ods. 1 Obchod. zák. v znení do 01. 02. 2007 otázke spôsobu úhrady vyrovnacieho podielu jednoznačne preferovalo náhradu v peniazoch (relutárna reštitúcia). Nešlo v tomto prípade o členský vklad spočívajúci v prevode nehnuteľnosti, či v poskytnutí iného vecného plnenia, aké má na mysli cit. ust. § 234 ods. 1 Obch. zák. Stanovy žalovaného družstva účinné v r. 1997 (v čase zániku členstva M. V.), neobsahujú ustanovenia o spôsobe a forme úhrady vyrovnacieho podielu. články 20 a 21 upravujú nárok dediča na vyrovnací podiel, spôsob výpočtu vyrovnacieho podielu i splatnosť „... uplynutím 7 rokov...“ (č. 1. 194, 195). Práve tieto Stanovy sú pri aplikácii ust. § 234 ods. 1 Obch. zák. v zmysle vyššie uvedených pravidiel o časovej pôsobnosti právnych noriem určujúcimi pre posúdenie nároku uplatneného v tomto konaní. Uvedené Stanovy totiž neupravovali spôsob úhrady vyrovnacieho podielu vydaním DPL. Až Stanovy družstva schválené členskou schôdzou 11. 10. 2002 v článkoch 13 ods. 3 síce takúto možnosť dávajú, ale zároveň v článku 22 ods. 4 upravujú podmienky a spôsob vyrovnania (v prípade, že vklad člena spočíva v premene majetkového podielu z transformácie) tak, že o spôsobe vyrovnania sa vyhotovuje písomná dohoda.

O trovách konania v časti zastavenia konania proti žalovanému v II. rade rozhodol v zmysle ust. § 146 ods. 2 O. s. p. tak, že ich náhradu žalovanému v II. rade priznal z dôvodu, že

žalobca z procesného hľadiska zaviniť zastavenie konania v tejto časti. Vo zvyšnej časti rozhodol o náhrade trov konania v zmysle ust. § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že vo väčšej časti úspešnému v konaní žalobcovi priznal náhradu trov konania proti neúspešnému žalovanému v I. rade.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný v časti týkajúcej sa uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi 309 105,-Sk, navrhol rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmeniť a návrh zamietnuť. V odvolaní uviedol, že ust. § 234 Ob. zák. treba vysvetľovať širšie a to v tom, že aj vyrovnávací podiel sa môže transformovať aj na DPL. Právnym následkom vydania DPL za majetkový podiel, vrátane vyrovnávacieho podielu, je zánik podielu a vznik práva k cenným papierom. V danom prípade mal súd žalobu zamietnuť, pretože vyrovnáva vyrovnávací podiel žalovanej v čase vydania rozsudku už neexistoval. O tejto skutočnosti svedčí existencia rozhodnutia družstva o vydaní DPL za majetkové podiely, čím sa transformovali na cenné papiere –DPL. Zákonom č. 264/1995 Z. z. je práve riešenie majetkových podielov oboch oprávnených osôb, ktoré nie sú členmi družstva (oprávnení podľa transformačného zákona a nadobudnuté neskôr dedením). Zákon takto rieši zaťaženosť a likviditu družstiev transformáciou majetkových podielov oprávnených osôb aj členov družstva § 17g na cenné papiere. V spore žalobkyňa nemala dispozitívne právo ako sa rozhodne o naložení svojich podielov (majetkový podiel aj vyrovnávací po V. V.), a to buď úhradou v peniazoch alebo vydaním DPL, pretože družstvo malo právo a aj už vydalo DPL všetkým majiteľom majetkových podielov, vrátane vyrovnávacích podielov. Faktom je, že družstvo tak v priebehu súdneho sporu o úhradu podľa § 234 Obch. zák. Žalobkyňa priamo nenamietala vydanie DPL a neskôr sama súhlasila s formou obchodovateľného DPL. Žalobkyňa mala len právo zvoliť si formu už vydaného DPL a existujúceho cenného papiera DPL, a to ponechať DPL ako neobchodovateľný alebo vlastniť ho ako obchodovateľný. Žalobkyňa splnomocnením zo dňa 25. 03. 2005 splnomocnila žalovanú na zriadenie účtu, čím využila svoje dispozičné právo a rozhodla sa na formu cenného papiera – DPL – ako obchodovateľného cenného papiera. Žalovaný v dôsledku vydania DPL už neeviduje žiadne majetkové podiely na meno žalobkyne.

Žalobkyňa sa k odvolaniu žalovaného písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) prejednal vec podľa ust. § 212 ods. 1 O. s. p. a po prejednaní odvolania na pojednávaní podľa § 214 ods. 1, 2 O. s. p. dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné.

Úvahy súdu prvého stupňa o princípe aretroaktivity ako aj nepravnej spätnej pôsobnosti zahrnutej spravidla vo všeobecných prechodných ustanoveniach nových právnych úprav

spočívajúcej v pôsobnosti novej právnej úpravy aj pre vzťahy už existujúce pri zachovaní práva a z neho vyplývajúcich nárokov už existujúcich podľa právnej úpravy do dňa účinnosti novely sú správne. Taktiež zistený skutkový stav súdom prvého stupňa je podľa názoru odvolacieho súdu zistený riadne a úplne. Podľa názoru odvolacieho súdu však súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil vec. V konaní nebolo sporným, že po smrti otca žalobkyne M. V. vznikol žalobkyňi ako dedičke po poručiťovi nárok na majetkový podiel. Právny vzťah žalobkyne a žalovaného družstva vznikol smrťou poručiťa M. V., a v tomto smere posudzovanie vzniku právneho vzťahu medzi účastníkmi podľa doterajších predpisov platných ku dňu 05. 12. 1997 nie je sporným. Taktiež žalobkyňi súčasne vznikol nárok na podiel poručiťovho majetku, ktorého rozsah bol určený na základe osvedčenia o dedičstve zo dňa 11. 03. 1998 a v tomto smere nárok vzniknutý žalobkyňi bol taktiež v súlade s právnou úpravou v čase jeho vzniku (ku dňu 05. 12. 1997) prejednaný a určený jeho rozsah (okrem iného „členský vklad poručiťa v hodnote 332 653,--Sk“). Vznik právneho vzťahu účastníkov a nárok uplatnený z tohto vzťahu nemohol byť a ani nebol žiadnou novou právnou úpravou dotknutý (a nebol ani v konaní žalovaným nikdy spochybnený). Predmetom sporu, ako správne uviedol súd prvého stupňa, zostalo vyriešenie otázky spôsobu a formy uspokojenia nesporného nároku žalobkyne na majetkový podiel po poručiťovi. Pri riešení tejto otázky sa však odvolací súd odchýlil od názoru súdu prvého stupňa, keď je toho názoru, že na spôsob uspokojenia nároku žalobkyne je potrebné aplikovať platnú právnú úpravu v čase vyhlásenia rozhodnutia. Dedič po poručiťovi jeho smrťou vstupuje do práv a právnych vzťahov poručiťa okamihom smrti poručiťa, ale súčasne nemôže na základe jeho nadobudnutých práv k majetku poručiťa nadobudnúť viac nárokov ako by s týmito právami nadobudol, resp. mal poručiť. Preto posudzovanie spôsobu uspokojenia nároku je potrebné skúmať v súlade s platnou právnou úpravou, ktorou v danej veci je zák. č. 42/1992 Zb. v znení neskorších zmien. Z uvedeného vyplýva, že v danej veci nie je možné postupovať v zmysle ust. § 234 ods. 1 Obchod. zák., nakoľko táto úprava je zameraná na úpravu práv a povinností člena družstva (nečlena – dediča) po transformácii družstva, ktoré vzniklo pred 01. 01. 1992 alebo družstva, ktoré vzniklo podľa právnej úpravy Obchodného zákonníka, čo však nie je v danej veci. Preto bolo potrebné aplikovať citované ustanovenia zák. č. 42/1992 Zb. v znení neskorších zmien. Z obsahu spisu je zrejmé, že žalobkyňa uplatnila svoj podiel po poručiťovi v družstve písomným podaním zo dňa 29. 12. 1999. Tým je dané aj rozhodné obdobie pre posudzovanie spôsobu uspokojenia nároku žalobkyne podľa ust. § 17a ods. 1 zákona o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstve, nakoľko nebola splnená podmienka (§ 33b ods. 1 cit. zák.) na iný spôsob uspokojenia oprávnenej osoby podľa ust. § 13 ods. 2 cit. zákona. Žalobkyňa uplatnila nárok na podiel po poručiťovi dňa 29. 12. 1999, preto

bolo potrebné aplikovať právnu úpravu vyporiadania majetkových nárokov v družstve podľa novely zák. č. 264/1995 Z. z. zák. č. 42/1992 Zb. Z obsahu spisu vyplýva, že žalované družstvo pripísalo na účet žalobkyni, na základe udelenia plnej moci žalobkyňou žalovanému, v evidencii cenných papierov družstevné podielové listy v počte 527 v nominálnej hodnote 1 000,-Sk, čo zodpovedá jej nároku na majetkový podiel vo výške 218 099,-Sk a uplatnenému nároku na majetkový podiel po poručiteľovi v tomto konaní vo výške 309 105,-Sk. Žalovaný pripísaním cenných papierov na účet žalobkyne splnil svoju povinnosť vyporiadať majetkový nárok žalobkyne po poručiteľovi M. V. členovi družstva a uplatnený nárok žalobkyne sa stal týmto bezdôvodný.

Odvolačný súd z uvedených dôvodov rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle ust. § 220 O. s. p. zmenil tak, že návrh žalobkyne v napadnutej časti týkajúcej sa zaplata 309 105,-Sk zamietol.

V konaní úspešný žalovaný v zmysle ust. § 142 ods. 1 O. s. p. má nárok na náhradu trov konania proti neúspešnej v konaní žalobkyni. Súd prvého stupňa o náhrade trov konania nerozhodol, preto odvolací súd nemohol preskúmať správnosť rozhodnutia v tejto časti. Výrok súdu prvého stupňa o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť súdny poplatok za návrh zrušil odvolací súd ako výrok, ktorý je v rozpore s výsledkom konania (§ 148 O. s. p.) a zásade náhrady trov konania podľa úspešnosti účastníkov v konaní.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle ust. § 142 ods. 1 a § 224 ods. 1 O. s. p. tak, že v konaní úspešnému žalovanému priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania za súdny poplatok za odvolanie vo výške 615,62 eur a za 1 úkon právnej pomoci, účasť na odvolacom pojednávaní dňa 24. 06. 2009 po 270,54 eur, 1 x 6,30 eur paušálnu náhradu, spolu 892,46 eur v zmysle ust. § 10 ods. 1, § 14 ods. 1 písm. d), § 16 ods. 3, § 17 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z.

Žalovanému súd prvého stupňa neuložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie, preto odvolací súd v zmysle ust. § 12 ods. 1 zák. č. 71/1992 Zb. v znení neskorších zmien uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 18 546,-Sk (615,62 eur) podľa položky 2 písm. a) spoločnej poznámky 3 Sadzobníka súdnych poplatkov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 24. júna 2009

JUDr. Jozef Štefanko, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: M. N.